

2011 / 025

ONTVANGEN 16 NOV. 2012

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

CDHO
T.a.v. drs. N.M. Verbraak, voorzitter
Postbus 85498
2508 CD DEN HAAG

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

T.G. Ruijgrok
T +31-70-412 3153
t.g.ruijgrok@minocw.nl
IPC 2250

Onze referentie

451396

Uw brief van

24 november 2011

15 NOV. 2012

Datum
Betreft Liberal Arts & Sciences

Geachte heer Verbraak,

In een side letter bij het advies van de CDHO op de aanvraag van de Erasmus Universiteit Rotterdam voor de wo-bacheloropleiding Liberal Arts & Sciences hebt u een aantal vragen gesteld over de beoordeling van aanvragen voor university colleges.

Alvorens in te gaan op de concrete vragen schets ik eerst de beleidsachtergrond rondom de ontwikkeling van liberal arts university colleges. De Universiteit Utrecht heeft een liberal arts university college naar Amerikaans model opgericht. Het idee was dat een geselecteerde groep van nationale en internationale studenten op een campus (residentieel) een intensieve brede bacheloropleiding volgen. Voor deze intensieve en residentiële vorm van onderwijs mag de universiteit sinds kort een hoger collegegeld vragen. De kernelementen van deze vorm van onderwijs zijn dus residentieel onderwijs, selectie aan de poort, een internationale leeromgeving, kleinschalig en intensief onderwijs. Het university college slaat in de Nederlandse praktijk op de vorm waarin het onderwijs wordt geboden. De opleiding die de studenten in deze vorm van onderwijs volgen is in de praktijk vaak een brede bacheloropleiding, meestal een bachelor of Liberal Arts and Sciences. De studenten komen in aanraking met meerdere wetenschappelijke disciplines; van bèta, gamma tot alfa. Dit vereist dat de universiteit die dit aanbod aanbiedt ook het hele pallet aan wetenschappelijk onderwijs kan bieden, omdat zij al die kennis in huis heeft. In de praktijk gaat het dus vaak om een brede bacheloropleiding, maar dit hoeft niet. Ook andere opleidingen kunnen in de vorm van een university college worden aangeboden.

Het university college is niet synoniem met de bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences. Er is een verschil tussen de vorm van het onderwijs, namelijk het university college, en de opleiding, die in die vorm van onderwijs wordt aangeboden.

In dit perspectief is de casus van de Universiteit Maastricht (UM), die een Science college wilde starten, interessant. Deze casus heeft tot veel begripsverwarring geleid. De UM vroeg namelijk een Science College aan zonder dat duidelijk was welke opleiding daaraan ten grondslag lag. Het onderwijsprogramma zou bestaan uit cursusmateriaal van bestaande opleidingen van de UM en daarnaast zou cursusmateriaal ontwikkeld worden dat gebaseerd werd op opleidingen waarvoor

de aanvrager geen licentie heeft. Bovendien had de UM al een university college waaraan een bachelor Liberal Arts and Sciences was verbonden. Onder deze licentie kon de UM het onderwijsaanbod voor het Science College aanbieden, zonder daaraan de naam Science College te mogen verbinden. Met de aanvraag voor een Science College, waaraan geen duidelijke opleiding verbonden was, werd feitelijk de onderwijsvorm en de opleiding als synoniem gezien.

Datum

Onze referentie
451396

Hierna volgen de door u gemarkeerde punten met per punt mijn reactie daarop.

1.

In de WHW is geen omschrijving opgenomen van het begrip 'university college'. Als gevolg daarvan worden er in de WHW geen eisen gesteld aan een university college met betrekking tot het (maximale) aantal studenten, selectiecriteria, of er sprake moet zijn van een residentieel principe, een internationaal karakter en of hoger collegegeld gevraagd moet worden.

Bovendien lijkt in de praktijk het begrip university college synchroon te lopen met het begrip opleiding Liberal Arts & Sciences. Aangezien de CDHO de doelmatigheid van een *opleiding* beoordeelt en niet die van een onderwijsvorm als een college is verheldering van het beoordelingskader gewenst.

Reactie:

U stelt terecht dat de opleiding die de instelling wenst te verzorgen in het kader van de macrodoelmatigheidstoets ter beoordeling staat. Dat de opleiding wordt ondergebracht in een university college speelt hierbij geen rol, omdat het daarbij gaat om de vorm waarin het onderwijs wordt aangeboden en de universiteit daarin vrij is. De door u genoemde zaken worden niet voorgeschreven als verplichting, omdat de overheid zich niet bemoeit met de inhoud en vorm waarin het onderwijs gegeven wordt. Als men de instroom wil beperken, studenten wil selecteren of een hoger collegegeld wil vragen dan dient men zich te houden aan wat daarover bij wet is geregeld, omdat dit van invloed is op de toegankelijkheid van het onderwijs.

Wat bij de macrodoelmatigheidstoetsing wel een rol kan spelen is het voornemen van een instelling om een beperkte groep studenten tot de opleiding toe te laten. In het huidige en het nieuwe beleid wordt dit bij het oordeel over doelmatigheid betrokken. In de beleidsregel 2009 in het kader van voorwaarde d en in de nieuwe beleidsregel 2012 bij de beoordeling of er ruimte is voor de opleiding naast het al bestaande aanbod.

2.

In de Strategische Agenda 2011 wordt het streven naar excellentie onder andere gekoppeld aan onderwijs in de vorm van university colleges. De commissie waardeert dit streven naar excellentie positief en onderschrijft de koppeling tussen excellent onderwijs en university colleges. Om het criterium excellentie c.q. excellent onderwijs bij de beoordeling van aanvragen te kunnen betrekken is echter meer concreet beleid op dit terrein noodzakelijk.

Reactie:

Het onderwijs in de vorm van een university college is niet synoniem aan excellentie. Het gaat in een university college niet specifiek om excellente studenten, maar om studenten die onderwijs willen volgen via een veeleisend en intensief onderwijsconcept en die bereid zijn daarvoor meer te betalen. In de regel zal dit tot een hoog eindniveau moeten kunnen leiden.

Excellentie, c.q. excellent onderwijs an sich is geen criterium in de macrodoelmatigheidstoetsing. Alleen wanneer de instelling om redenen van excellentie de instroom in de opleiding wil beperken, dan is het aspect van beperking van de instroom een element waarmee rekening wordt gehouden bij de doelmatigheidstoetsing, zie onder punt 1.

Ook kan excellentie een element zijn in de profilering van een instelling. Wanneer een instelling een nieuwe opleiding wil starten aansluitend bij een bepaald vakgebied waarin de instelling excelleert in onderwijs en onderzoek en dat vakgebied ook als zwaartepunt in het profiel van de instelling heeft benoemd dan wordt er in het toetsingskader van de nieuwe beleidsregel vanuit gegaan dat er ruimte in het landelijk bestaande onderwijsaanbod is voor deze opleiding (artikel 13 nieuwe beleidsregel).

3.

In artikel 9.11 van de WHW is vastgelegd dat een opleiding verbonden moet zijn aan een faculteit. Aangezien de opleiding Liberal Arts & Sciences kan bestaan uit vakken van alle faculteiten acht de commissie het niet vanzelfsprekend dat deze opleiding aan één vakinhoudelijk gerichte faculteit wordt verbonden. De commissie verneemt graag de visie van OCW in deze.

Reactie:

Artikel 9.11 WHW beoogt één faculteit verantwoordelijk te stellen voor het verzorgen van een opleiding conform wet- en regelgeving. Ook de opleiding, die in het university college wordt aangeboden, moet dus opgehangen zijn aan één faculteit om reden van verantwoordelijkheidstoedeling. Dit artikel staat er niet aan in de weg dat verschillende faculteiten een bijdrage leveren aan de verzorging van een opleiding, bijvoorbeeld aan de opleiding Liberal Arts & Sciences. Sterker nog, het kan niet anders dan dat andere faculteiten ook hun bijdrage leveren. Wettelijk gezien is echter één faculteit verantwoordelijk en aanspreekbaar.

4.

In de WHW is niets vastgelegd over het aantal opleidingen Liberal Arts & Sciences dat een instelling kan aanbieden. Naar de mening van de commissie kan elke instelling slechts één opleiding Liberal Arts & Sciences registreren in het Croho. De opleiding Liberal Arts & Sciences omvat in beginsel alle vakken, dus de commissie acht het niet voor de hand liggend dat één instelling meerdere opleidingen die alles omvatten aan zou kunnen bieden. Dit levert een probleem op in het geval van de Universiteit Utrecht (UU). De UU biedt onder dezelfde ISAT-code 3 opleidingen Liberal Arts & Sciences aan: een niet-residentiële opleiding zonder verhoogd collegegeld aan de faculteit Geesteswetenschappen, een residentiële opleiding met verhoogd collegegeld aan de Roosevelt Academy in Middelburg en een residentiële opleiding met verhoogd collegegeld aan het University College Utrecht. De commissie verneemt graag de visie van OCW inzake de vraag of aan een instelling met een Crohoregistratie Liberal Arts & Sciences meerdere colleges verbonden kunnen zijn.

Reactie:

Ik ben het met de commissie eens dat het niet logisch is dat een instelling meerdere opleidingen Liberal Arts and Sciences aanbiedt, precies om de reden die u schetst. Dit is ook niet het geval aan de Universiteit Utrecht. Zoals u terecht opmerkt gaat het slechts om één en dezelfde ISAT-code. Het is dus één opleiding,

Datum

Onze referentie
451396

die in verschillende vormen wordt aangeboden, namelijk, zoals u beschrijft, in een reguliere vorm (niet-residentieel, tegen normaal collegegeld en zonder selectie aan de poort) en in een university college vorm in Utrecht en Middelburg. Aangezien de vorm waarin het onderwijs aangeboden wordt vrij is, kan de instelling de opleiding zowel regulier aanbieden als in de vorm van een university college. Bovendien is er dus sprake van een nevenvestiging van het university college Utrecht in Middelburg (aan de Roosevelt Academy). Het is dus niet zo dat de UU drie opleidingen onder dezelfde naam aanbiedt. Het betreft één opleiding die onder dezelfde ISAT-code tweemaal in het Croho staat geregistreerd, omdat de opleiding zowel een programma in Utrecht als in Middelburg aanbiedt. Er is hier dus geen sprake van een doelmatigheidsprobleem.

Datum

Onze referentie
451396

5.

Onder de opleidingsnaam Liberal Arts & Sciences kan een instelling alle vakken aanbieden die zij in huis heeft. Thematische toevoegingen aan de opleidingsnaam als 'global challenges' of 'urban challenges' doen daar niets aan af. Zie bijvoorbeeld het geval van de Universiteit Leiden; deze biedt een bacheloropleiding Liberal Arts & Sciences met het thema 'global challenges' aan. Deze opleiding is onder een andere ISAT-code geregistreerd dan de opleidingen Liberal Arts & Sciences van andere universiteiten die geen nadere thematische aanduiding dragen. De commissie geeft ter overweging om thematische toevoegingen niet toe te laten bij de registratie van de opleidingsnaam in het Croho om transparantie van het register te waarborgen.

Reactie:

De naam van de opleiding moet de lading dekken. De NVAO beoordeelt nu bij de tno of dit het geval is. Niettemin heb ik in de Strategische Agenda de onderwijssectoren opgeroepen om ter bevordering van de transparantie de naamgeving van hun opleidingen kritisch tegen het licht houden. Met het wetsvoorstel 'Kwaliteit in verscheidenheid' beoog ik de rol van de NVAO bij naamgeving van opleidingen te expliciteren. Ik stel voor in de WHW expliciet op te nemen dat de NVAO bij een tno en bij een accreditatie een oordeel vormt over de naamgeving. Zij kan daarbij ook de CDHO om een oordeel vragen. Is de NVAO het niet met de gekozen naam eens dan kan dat in het uiterste geval leiden tot het niet afgeven van de tno of accreditatie. Tussentijdse naamswijziging zal in de toekomst alleen mogelijk zijn in het kader van een (her)accreditatieprocedure (of bij uitzondering tussentijds om aan te sluiten bij wat binnen de visitatiegroep of sector gebruikelijk is).

Het punt dat u maakt zal dus mogelijk worden wanneer het wetsvoorstel 'Kwaliteit in verscheidenheid' is geaccordeerd.

6.

Het brede karakter van een wo bacheloropleiding Liberal Arts & Sciences en het feit dat deze opleiding in principe niet rechtstreeks toeleidt tot de arbeidsmarkt maakt de arbeidsmarkttoets onder voorwaarde d van de Beleidsregel problematisch. De commissie constateert dat dit in sterk contrast staat met het verzwaarde accent op arbeidsmarkttoetsing bij andere opleidingen zoals blijkt uit de Strategische Agenda 2011. Zij verneemt graag de visie van OCW op dit terrein.

Reactie:

De nieuwe beleidsregel, die op 1 november in werking treedt stelt dat een instelling moet uiteenzetten wat de arbeidsmarktperspectieven zijn voor afgestudeerden van de opleiding. In de toelichting op artikel 7 staat dat afgestudeerden van een wo-bacheloropleiding in de praktijk doorstromen naar een masteropleiding. Daarom zal een instelling ook duidelijk maken naar welke masteropleiding een afgestudeerde van de wo-bacheloropleiding Liberal Arts & Sciences kan doorstromen. De arbeidsmarktrelevantie wordt dus meer indirect getoetst, maar er moet wel een duidelijk perspectief geschetst worden. Een instelling kan daarom ook informatie aanleveren over de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van andere opleidingen Liberal Arts & Sciences. In dit geval maak ik mij om de arbeidsmarktpositie van deze specifieke en selecte groep van studenten geen zorgen.

Datum

Onze referentie
451396

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. R. Minnée.